

23.9.2020

KANSALAISPULSSI 10_2020

Valtioneuvoston kanslia on tilannut Tilastokeskukselta nopealla aikataululla toistaiseksi toistettavan Kansalaispulssi-kyselyn liittyen siihen, miten koronavirusepidemia vaikuttaa suomalaisten arkeen ja mielipiteisiin. Ensimmäinen kysely tehtiin huhtikuun 2020 alkupuolella ja kyselyä toistetaan 2-3 viikon välein (heinäkuun taukoa lukuun ottamatta).

Kansalaispulssissa kysytään Suomessa asuvien mielipiteitä mm. viranomaisten toiminnasta, vastaajan omasta mielialasta, luottamuksesta tulevaisuuteen, ohjeiden noudattamisesta, muiden auttamisesta ja siitä, miten hyvin kokee saaneensa informaatiota.

Kysely toteutetaan verkkokyselynä. Verkkolomake tehdään Webropolilla ja kyselyyn on mahdollista vastata älypuhelimien kautta. Keruun päätyttyä aineisto ajetaan Webropolin järjestelmästä Tilastokeskuksen tutkijoiden koneille tarkistettavaksi ja käsiteltäväksi. Aineistonkeruu toteutetaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Otoksen muodostaminen ja rakenne

X-kierroksen otos muodostettiin Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen ajalla 4.8. - 10.9. vastanneista mannersuomalaisista kohdehenkilöistä. Otoksessa oli yhteensä 3 104 henkilöä, joille oli ajantasainen ja kriteerit täyttävä puhelinnumero (ainoa tai oikeaksi todettu, eikä salaiseksi merkitty, matkapuhelinnumero).

Työvoimatutkimus on otostutkimus, jonka avulla tilastoidaan 15–74-vuotiaan väestön työmarkkinoille osallistumista, työllisyyttä, työttömyyttä ja työaikaa kuukausittain, neljännesvuosittain ja vuosittain. Tutkimuksen otokseen kuuluu joka kuukausi noin 12 000 henkilöä. Työvoimatutkimuksen otos poimitaan ositetulla satunnaisotannalla väestön keskusrekisteriin perustuvasta Tilastokeskuksen väestötietokannasta kahdesti vuodessa. Tutkimus on puhelinhaastatteluina toteutettava paneelitutkimus, jossa samaa henkilöä haastatellaan viisi kertaa.

Tiedonkeruu

Lomake

Kyselyn sisältö toistuu kierroksittain melko samanlaisena. VNK toimitti Tilastokeskukselle kysymykset ja lomaketta muokattiin yhteistyössä. Verkkolomakkeen testaamiseen osallistui Tilastokeskuksen tutkijoiden lisäksi tilaaja. Kysymykset käännettiin Tilastokeskuksessa ruotsin- ja englanninkielelle.

Tiedonkeruun kulku, vastausosuus ja kato

Otokseen kuuluville lähetettiin tekstiviestillä kutsu ja henkilökohtainen suoralinkki verkkolomakkeelle. Vastausaktiivisuuden kasvattamiseksi tiedonkeruuaikaa pidennettiin kierroksesta 9 alkaen sekä alku- että loppupäästä vuorokaudella (taulukko 1). Muistutusviestit lähetettiin vastaamattomille kahden vuorokauden kuluttua sekä viimeisen päivän aamuna. Suurin osa vastauksista saatiin ensimmäisten kolmen vuorokauden kuluessa.

23.9.2020

Taulukko 1: Kenttäaika ja vastausosuudet kierroksittain

Kierros	Kenttäaika	Otos	Hyväksytyjä vastauksia	Lopullinen vastausosuus
1-kierros	2.4. (to) – 5.4. (su)	2 911	1 240	42,6 %
2-kierros	16.4. (to) – 19.4. (su)	2 283	1 146	50,2 %
3-kierros	29.4. (ke) – 3.5. (su)	2 364	1 164	49,2 %
4-kierros	14.5. (to) – 17.5. (su)	2 512	1 111	44,2 %
5-kierros	28.5. (to) – 31.5. (su)	2 705	1 139	42,1 %
6-kierros	11.6. (to) – 14.6. (su)	2 930	1 182	40,3 %
7. kierros	25.6. (to) – 28.6. (su)	3 142	1 211	38,5 %
8. kierros	6.8. (to) – 9.8. (su)	3 551	1 324	37,3 %
9. kierros	26.8. (ke) – 31.8. (ma)	3 026	1 514	50,0 %
10. kierros	15.9. (ke) – 21.9. (ma)	3 104	1 560	50,3 %

Aineiston toimittaminen

Aineisto toimitettiin asiakkaalle Excel-taulukoina. Vastaajien avoimet kommentit toimitettiin sellaisinaan taulukoiden liitteenä.

Vastaajat

Kyselyn otoksessa mukana olleet ovat ensin vastanneet Työvoimatutkimukseen ja toisekseen suostuneet jatkotutkimukseen.

Liitteen 1 taulukosta nähdään, miten vastanneet jakautuvat väestöryhmittäin. Naiset vastasivat tälläkin kierroksella huomattavasti aktiivisemmin kuin miehet. Ikäryhmittäin heikoiten vastasivat jälleen 20-24 -vuotiaat.

Maantieteellisesti katsoen korkein vastausosuus (lähes 60 %) oli Pirkanmaalla, matalimmat vastausasteet (alle 40 %) olivat oli Keski-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Aineistossa on havaittavissa koulutukseen liittyvä osallistumattomuuden trendi, joka näkyy siinä, että perusasteen varassa olevat vastasivat hieman heikommin kuin korkea-asteen koulutuksen omaavat. Tämä trendi vaikuttaisi korostuvan verkkotiedonkeruussa.

Painotus

Vastausaineisto (1 560 henkilöä) painotettiin vastaamaan tutkimuksen perusjoukkoa (15-74 – vuotiaat mannersuomalaiset) ja painotuksessa väestötietoina käytettiin heinäkuun lopun tietoja (4 113 894 henkilöä). Aineiston kullekin vastanneelle muodostettiin korottava ja vastauskatoa oikaiseva estimointipaino (muuttuja PAINO). Korottavuus mahdollistaa sen, että laskettaessa kokonaismääräestimaatteja tulokset ovat tarkastelussa kohdeperusjoukon tasolla. Tällöin painokerroin voidaan tulkita niin, että tutkimukseen osallistunut henkilö edustaa painonsa osoittaman määrän henkilöitä perusjoukossa.

Aineiston painotuksen lähtökohtana oli peruspainot, jotka muodostettiin jakamalla perusjoukon koko vastanneiden määrällä, eli peruspainoiksi muodostui kaikille vastanneille 4 113 894 / 1 560. Painojen kalibroinnissa peruspainoja muunnettiin niin, että painojen avulla kyselyyn vastanneet edustavat perusjoukkoa käytettyjen kalibroitimuuttujien suhteen. Kalibroitimuuttujina (liite 2) olivat sukupuoli, alue, 5-vuotisikäryhmä ja koulutusaste. Kalibrointiin käytettiin SAS-makro-ohjelmaa (Ranskassa kehitetty CALMAR2-makro).

Tulokset

Tulokset ovat Excel-taulukoissa suorina jakaumina ja ristiintaulukointeina sukupuolen, ikäryhmän (15-vuotisryhmät), kotitalouden rakenteen, nuorimman lapsen iän ja suuralueen mukaan, sisältäen soluttaiset vastaajien lukumäärät, painotetut vastaajamäärät (estimaatit) ja rivi prosentit (prosenttiosuudet).

Tulosten tulkittamiseksi mukana on myös ”prosenttiosuuden virhemarginaali”-taulukko. Prosenttiosuuden virhemarginaali (ts. 95%:n luottamusväli) riippuu vastanneiden lukumäärästä ja ko. prosenttiosuudesta. Tuloksia voi arvioida myös solukohtaisten vastanneiden lukumäärien pohjalta soveltamalla työvoimatutkimuksessa käytettäviä Eurostatin julkaisurajoja:

- Luvut voidaan julkaista, kun solussa on vastaajia vähintään 20
- Luvut ovat epätarkkoja ja ne voidaan julkaista varoituksen kera, kun solussa on vastaajia 10-19
- Luvut ovat hyvin epätarkkoja ja ne peitetään (ei julkaista), kun solussa on alle 10 vastaajaa

Asteikollisille kysymyksille on muodostettu taustamuuttujittain keskiarvo ja sen luottamusvälin alaraja (LV_ala) ja yläraja (LV_yla), jotta on mahdollista muodostaa mielikuva vastaajien keskimääräisestä mielipiteestä. Yhteenvetotaulukoissa on ilmoitettu myös keskiarvon taustalla olevien mielipiteiden määrä (vastanneet).

Keskiarvoa kannattaa käyttää mielipideasteikon yhteydessä harkiten. Käytäntö on osoittanut, että keskiarvot antavat useimmissa tapauksissa oikeansuuntaisen ja käyttökelpoisen arvion keskimääräisestä mielipiteestä, mutta mielipiteiden jakauma kannattaa kuitenkin aina tarkistaa taulukoista, joka sisältävät kysymyksittäin eri mielipiteiden lukumäärät ja prosentit. Keskiarvoja muodostettaessa on lisäksi huomioitava, että EOS-vastaukset on rajattava laskennan ulkopuolelle.

Esimerkkinä keskiarvon muodostaminen kysymykselle Q1 (Kuinka oikeudenmukaisena pidät suomalaista yhteiskuntaa tällä hetkellä?) 2. kyselyssä. Yhteenvetotaulukoiden keskiarvoja muodostettaessa oli tarpeen huomioida painokertoimen vastauskatoa oikaiseva vaikutus, jota voidaan havainnollistaa muodostamalla ns. analyysipaino, josta on poistettu korottava vaikutus ja jonka arvot vaihtelevat ykkösen molemmin puolin. Suurimmat analyysipainot (1,8) osuvat 20-30-vuotiaille miesvastaajille, jotka ovat perusasteen koulutuksen varassa. Pienimmät analyysipainot (0,6) on puolestaan korkea-asteen koulutuksen omaavilla 60-65-vuotiailla naisvastaajilla. Kun lasketaan analyysipainolla painotettu keskiarvo kysymykselle Q1, saadaan tulokseksi 7,58. Mikäli muodostamme vertailun vuoksi keskiarvon ilman painokerrointa, saamme tulokseksi 7,64. Se saadaan perinteisesti aritmeettisena keskiarvona (vastausten summa jaettuna vastanneiden lukumäärällä). Kysymykseen Q1 vastasi 1 122 henkilöä, kun EOS-vastaukset on rajattu pois.

23.9.2020

LIITE 1 Kansalaispulssi 10_2020 -kysely. Otos, vastanneet ja vastausosuudet eri väestöryhmissä.

	Otos	Vastanneet	Vastaus-%
Yhteensä	3 104	1 560	50.3
Sukupuoli			
Mies	1 567	696	44.4
Nainen	1 537	864	56.2
Ikäryhmä			
15-19 -vuotiaat	168	76	45.2
20-24 -vuotiaat	157	53	33.8
25-29 -vuotiaat	215	84	39.1
30-34 -vuotiaat	242	97	40.1
35-39 -vuotiaat	262	124	47.3
40-44 -vuotiaat	266	159	59.8
45-49 -vuotiaat	277	152	54.9
50-54 -vuotiaat	243	141	58.0
55-59 -vuotiaat	340	191	56.2
60-64 -vuotiaat	332	181	54.5
65-69 -vuotiaat	331	178	53.8
70-74 -vuotiaat	271	124	45.8
Maakunta			
Uusimaa	922	494	53.6
Varsinais-Suomi	301	138	45.8
Satakunta	138	62	44.9
Kanta-Häme	115	56	48.7
Pirkanmaa	253	147	58.1
Päijät-Häme	98	51	52.0
Kymenlaakso	90	46	51.1
Etelä-Karjala	47	24	51.1
Etelä-Savo	65	33	50.8
Pohjois-Savo	149	73	49.0
Pohjois-Karjala	105	46	43.8
Keski-Suomi	150	78	52.0
Etelä-Pohjanmaa	116	51	44.0
Pohjanmaa	118	59	50.0
Keski-Pohjanmaa	37	12	32.4
Pohjois-Pohjanmaa	255	126	49.4
Kainuu	39	15	38.5
Lappi	106	49	46.2
Suuralue			
Helsinki-Uusimaa	922	494	53.6
Etelä-Suomi	651	315	48.4
Länsi-Suomi	775	397	51.2
Pohjois- ja Itä-Suomi	756	354	46.8

23.9.2020

LIITE 2. Kalibroitimuuttajat

Sukupuoli

1 = Mies

2 = Nainen

Alue muodostettiin suuralueista (pois lukien Ahvenanmaan maakunta)

1 = Helsinki-Uusimaa

2 = Etelä-Suomi

3 = Länsi-Suomi

4 = Pohjois- ja Itä-Suomi

10-vuotisikäryhmä

15 - 24

25 - 34

35 - 44

45 - 54

55 - 64

65 - 74

Koulutusaste

1 = Perusaste

2 = Toinen aste

3 = Korkea-aste